

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 5.2.2008
KOM(2008) 55 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Większy nacisk na kwestię dzieci w działaniach zewnętrznych UE

{SEC(2008) 135}

{SEC(2008) 136}

**KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Większy nacisk na kwestię dzieci w działaniach zewnętrznych UE

1. WPROWADZENIE

Propagowanie praw dziecka i dążenie do zaspokojenia podstawowych potrzeb dzieci jest przedmiotem silnego zaangażowania Unii Europejskiej, stanowiąc integralną część jej polityki wewnętrznej i zewnętrznej. Jednym z przejawów tego zaangażowania jest przyjęty dnia 4 lipca 2006 r. komunikat zatytułowany: *W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka*, który zawiera zarys działań, mających doprowadzić do opracowania długoterminowej strategii UE dotyczącej praw dzieci.

Jedną z inicjatyw wskazanych we wspomnianym komunikacie figuruje opracowanie planu działania na rzecz dzieci obejmującego dziedzinę polityki zewnętrznej. Niniejszy komunikat wraz z załączonymi roboczymi dokumentami służb Komisji: *Prawa dzieci w działaniach zewnętrznych* oraz *Dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych* ma na celu przyczynienie się do wypracowania długoterminowej strategii UE na rzecz praw w związku z przyjętymi przez Radę w grudniu 2007 r. *Wytycznymi UE w sprawie promowania i ochrony praw dziecka*.

Załączone do niniejszego komunikatu plany działania, które określają konkretne działania Komisji Europejskiej, zmierzają do wzmocnienia uczestnictwa UE w światowym wyzwaniu, jakim jest zapewnienie przestrzegania oraz promowanie praw dziecka.

2. DLACZEGO DZIECIOM NALEŻY PRYZNAĆ SZCZEGÓLNE MIEJSCE W DZIAŁANIACH ZEWNĘTRZNYCH UE

Do tej pory nie przywiązywano wystarczającej wagi do znaczenia dzieci i ich zdrowego rozwoju dla społeczeństwa ani do konieczności zagwarantowania pełnej realizacji praw dzieci. Dzieci i młodzież¹ stanowią jedną trzecią całej ludności świata, przy czym ponad połowę populacji większości krajów rozwijających się. Są one jedyną w swoim rodzaju grupą, która odznacza się szczególnymi potrzebami i której należą się szczególne prawa. Niemniej prawa dziecka są regularnie łamane lub zaniechane, a opinia dzieci nie jest zazwyczaj brana pod uwagę nawet w odniesieniu do decyzji, które ich bezpośrednio dotyczą.

Inwestowanie w dzieci i młodych ludzi to inwestycja w przyszłość. Młodzi, dobrze wykształceni ludzie posiadający jednoznaczny system wartości, umiejętności oraz poczucie odpowiedzialności społecznej, wyrosną najprawdopodobniej na dorosłych oddanych solidnym wartościom społecznym, zdolnych i gotowych do przyczynienia się w

¹ Pod pojęciem „dziecko” rozumie się każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, zgodnie z Konwencją o prawach dziecka NZ. W niniejszym tekście dodano odwołania do młodzieży, aby odzwierciedlić sposób, w jaki dzieci identyfikują same siebie w grupach wiekowych poniżej 18 lat.

konstruktywny sposób do gospodarczego i socjalnego rozwoju swoich społeczności. Takie dzieci i młodzież mają szansę stać się troskliwymi rodzicami dla swoich przyszłych dzieci.

Ponadto należy dodać, iż polepszenie sytuacji dzieci jest konieczne, jeśli chcemy skutecznie przeciwdziałać niestabilności państw i zapewnić długotrwały zrównoważony rozwój, spójność społeczną, stabilność i bezpieczeństwo humanitarne, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym i światowym.

Walka z takimi przestępstwami, jak handel ludźmi, dotykającymi w sposób szczególny dzieci, musi opierać się na konkretnych środkach mających na celu ochronę dzieci przed wykorzystywaniem i przemocą. Środki zapobiegawcze należy wzmocnić poprzez udzielanie pomocy dzieciom, które padły ofiarami takich przestępstw, tak aby umożliwić im rehabilitację, powrót do zdrowia i skuteczną integrację ze społeczeństwem.

Unia Europejska dąży do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju. Większość tych celów, odnoszących się m.in. do kwestii związanych ze zdrowiem, edukacją, zapewnieniem wody oraz pożywienia, ukierunkowane jest na zagwarantowanie dzieciom i młodzieży dobrego stanu zdrowia i odpowiedniego rozwoju². Wszystkie wymierzone są w najtrudniejsze problemy, których konsekwencją jest uniemożliwienie odpowiedniego rozwoju umysłowego i fizycznego dzieci w wielu częściach świata. Obecnie wydaje się, że nie wszystkie kraje będą w stanie osiągnąć milenijne cele rozwoju. Jeśli nie zostaną podjęte środki, mające doprowadzić do włączenia kwestii praw dzieci miejsca do głównego nurtu polityki rozwoju, prawdopodobieństwo realizacji milenijnych celów rozwoju znacznie się zmniejszy.

Ze względu na swój młody wiek, brak doświadczenia oraz zależność od opieki rodziców, dzieci stanowią szczególnie wrażliwą grupę społeczną. W związku z tym kwestie ich dotyczące zasługują na to, aby znaleźć się w centrum zainteresowania polityki UE w takich obszarach, jak działania zewnętrzne, rozwój i pomoc humanitarna. Dzieci w szczególny sposób odczuwają skutki rozpadu rodziny, są narażone na wykorzystanie w celu osiągnięcia zysku lub padają ofiarą handlu ludźmi. Są one wyjątkowo zagrożone w sytuacjach niestabilności państwa lub konfliktów zbrojnych. Są też niezwykle podatne na zagrożenia żywieniowe i zdrowotne, co może zagrozić ich normalnemu rozwojowi czy nawet ich życiu.

Prawa dziecka są nierozdzielnie związane z prawami matki. Niezapewnienie praw i niezagwarantowanie zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego matek oraz brak podstawowej ochrony socjalnej mają bezpośrednie konsekwencje dla zdrowia i samopoczucia dzieci. Jedna trzecia ciąż nie jest ani chciana, ani planowana; połowa matek na świecie nie ma podczas porodu dostępu do fachowej opieki położnej, a ponad 3 mln dzieci rocznie umiera z powodu komplikacji podczas porodu lub bezpośrednio po nim. Wiele dzieci przez całe życie odczuwa konsekwencje chorób, na które cierpiały ich matki w trakcie ciąży, lub skutki niebezpiecznych porodów. Ponad 300 000 dzieci rocznie rodzi się z wirusem HIV³. Szacuje się, że co roku przynajmniej 10 mln dzieci umiera, nieosiągnąwszy wieku pięciu lat, z przyczyn, którym można było zapobiec.

² Milenijny cel rozwoju dotyczący ubóstwa i głodu (MDG1), edukacji (MDG2), równości płci (MDG3), warunków życia dziecka (MDG4), zdrowia matki (MDG5), chorób związanych z ubóstwem (MDG6) oraz wody i warunków sanitarnych (MDG7).

³ Światowy Raport Zdrowia 2005: „Niech każda matka i dziecko będą najważniejsi”.

Wśród najważniejszych problemów wymienić należy edukację. 72 mln dzieci na całym świecie nie uczęszcza do szkoły. 57% z nich to dziewczęta. Jakość edukacji tych dzieci, które mają szczęście z niej korzystać, jest bardzo zróżnicowana.⁴

110 mln dzieci i młodzieży dotyczy zjawisko pracy dzieci i faktycznie pozbawionych jest możliwości otrzymania wykształcenia. Wiele z tych dzieci zatrudniane jest z naruszeniem Konwencji nr 138 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej najniższego wieku dopuszczenia do zatrudnienia (1973 r.). Należy podkreślić, że warunki w miejscach pracy są często niebezpieczne, dzieci zaś wykonują pracę niewolniczą lub są ofiarami handlu ludźmi stanowiącego pogwałcenie Konwencji nr 29 MOP dotyczącej pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz Konwencji nr 182 MOP w sprawie najgorszych form pracy dzieci. Młodzież poszukująca zatrudnienia napotyka na trudności w znalezieniu godziwej pracy. Wiele osób dopiero wkraczających w świat pracy nie ma dostępu do programów szkolenia zawodowego oraz programów w zakresie rozwoju umiejętności i zmuszonych jest pracować w szarej strefie gospodarki bez zabezpieczenia socjalnego. Zwrócenie odpowiedniej uwagi na kwestię edukacji ma decydujące znaczenie, ponieważ wykształcenie pozwala dzieciom i młodzieży pełnić aktywną rolę w społeczeństwie i przyczyniać się do rozwoju ich lokalnych społeczności.

Brak ochrony zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego i związanych z tym praw dla dorastających dziewcząt sprzyja zmuszaniu do współżycia seksualnego, zmuszaniu do małżeństwa i niechcianym ciążom oraz bezpośrednio przyczynia się do wzrostu wskaźnika nowych zarażeń wirusem HIV w krajach rozwijających się.

Niektóre grupy dzieci i młodzieży mają szczególne potrzeby i są wyjątkowo narażone na wszelkiego rodzaju niebezpieczeństwa: dzieci należące do mniejszości (w tym mniejszości etnicznych), nieletni imigranci, dzieci przesiedlone lub uchodźcy, dzieci uszkodzone w wyniku konfliktów zbrojnych, dzieci-żołnierze, dzieci sierot i pozbawione opieki rodzicielskiej, dzieci będące nosicielami wirusa HIV lub chore na AIDS oraz dzieci niepełnosprawne. Dziewczęta stanowią grupę szczególnie podatną na dodatkowe zagrożenia.

Kryzysy humanitarne, niezależnie od tego, czy spowodowane działaniem ludzkim, jak np. konfliktami zbrojnymi, czy wynikłe z przyczyn naturalnych, dotyczą dzieci i młodzieży w nieproporcjonalnie wysokim stopniu. W tego rodzaju okolicznościach to właśnie dzieci najbardziej cierpią z powodu niedożywienia lub chorób, co prowadzi do wysokiego współczynnika ich śmiertelności. Większość ofiar min przeciwpiechotnych to dzieci. Dzieci są łatwym celem takich działań, jak rekrutacja do grup zbrojnych, wykorzystywanie seksualne, praca przymusowa i międzynarodowy handel ludźmi. W momencie wystąpienia sytuacji kryzysowych wzrasta ryzyko tego typu nadużyć ze względu na osłabienie zarówno tradycyjnej opieki ze strony społeczności, jak i innych mechanizmów wsparcia, oraz ze względu na oddzielenie dzieci od rodzin. Długotrwałe kryzysy mogą w sposób destrukcyjny wpływać na dorastające w opisanych warunkach dzieci i prowadzić do powstania „straconych pokoleń”, co wiąże się z ryzykiem utrwalania się konfliktów i sytuacji kryzysowych, ponieważ takie dzieci, dorastając, nie zaznały niczego innego poza przemocą i brakiem stabilności. Dziewczęta żyjące w strefach dotkniętych konfliktem, w obozach dla osób przesiedlonych lub w obozach dla uchodźców są szczególnie narażone na różne formy przemocy domowej lub seksualnej.

⁴ Globalny raport programu UNESCO „Edukacja dla wszystkich” za rok 2007.

Na wymienione problemy nakłada się fakt, że zazwyczaj w dyskusjach i debatach dotyczących decyzji, które będą wpływały na życie dzieci i młodzieży, czy to na poziomie rodziny, czy poziomie społeczności, lokalnym, narodowym lub międzynarodowym, nie wysłuchuje się opinii samych zainteresowanych lub lekceważy się ją. Taka sytuacja stanowi pogwałcenie art. 12 Konwencji o prawach dziecka⁵.

3. RAMY PRAWNE

Prawa dzieci stanowią część praw człowieka, które UE zobowiązana jest przestrzegać na mocy traktatów międzynarodowych i europejskich, w szczególności konwencji ONZ o prawach dziecka⁶ i dwóch protokołów fakultatywnych do tej konwencji⁷. Konwencja ONZ o prawach dziecka ustanawia cztery ogólne zasady, których należy przestrzegać przy podejmowaniu działań dotyczących dzieci: zasadę niedyskryminacji (art. 2), najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka (art. 3), prawo dziecka do życia i rozwoju (art. 6) oraz respektowanie poglądów dziecka (art. 12). Unia Europejska uznaje również deklarację milenijną i milenijne cele rozwoju. Opowiada się ona również za pełną implementacją agendy z Kairu i Pekinńskiej Platformy Działania, które zawierają przepisy dotyczące praw dzieci i młodzieży. Ponadto UE popiera plan działania zatytułowany „Świat przyjazny dzieciom”, będący dokumentem końcowym przyjętym w maju 2002 r. na sesji specjalnej ONZ poświęconej dzieciom.

Prowadzone w ramach działań zewnętrznych Unii Europejskiej działania związane z propagowaniem praw dziecka i wychodzeniem naprzeciw podstawowym potrzebom dzieci należy postrzegać w szerszym kontekście zaangażowania UE w promowanie praw człowieka. I tak, europejska karta praw podstawowych w art. 24 bezpośrednio odnosi się do praw dziecka, wymieniając prawo do ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla jego dobra, swobodę wyrażania poglądów i prawo do tego, aby poglądy dziecka były brane pod uwagę, a także obowiązek podporządkowania wszystkich działań dotyczących dzieci najlepszym interesom dziecka.

W przyjętym w 2006 r. komunikacie *W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka* proponuje się wypracowanie długoterminowej strategii UE na rzecz praw dziecka poprzez usprawnioną koordynację, konsultacje z zainteresowanymi podmiotami, skuteczniejsze włączenia zagadnienia praw dzieci do głównego nurtu polityki oraz dokonanie oceny wpływu na dzieci obecnie prowadzonych przez UE działań. W komunikacie tym Komisja zobowiązuje się wspierać i zacieśniać współpracę oraz propagować reprezentację dzieci w UE i na świecie oraz stopniowo i formalnie włączać dzieci we wszystkie konsultacje i działania dotyczące ich praw i potrzeb. Zaproponowano w nim takie instrumenty, jak wskaźniki praw dziecka oraz wzmożone monitorowanie wpływu obecnie prowadzonych przez UE działań na dzieci.

⁵ „Artykuł 12: 1. Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należyłą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałość dziecka.

⁶ Pełen tekst konwencji ONZ o prawach dziecka i dwa protokoły fakultatywne dostępne są na stronie internetowej: www.ohchr.org.

⁷ W sprawie zaangażowania dzieci w konflikty zbrojne oraz w sprawie zwalczania handlu dziećmi, prostytucji dziecięcej i pornografii dziecięcej.

Szereg praw dziecka objętych jest w ramach działań zewnętrznych istniejącymi konkretnymi programami UE na rzecz rozwoju: np. w dziedzinie edukacji, zdrowia⁸, zatrudnienia⁹, integracji społecznej, godziwej pracy¹⁰ oraz handlu ludźmi¹¹. Ochrona praw dziecka zajmuje szczególne miejsce w prowadzone w stosunku do krajów trzecich polityce UE w zakresie praw człowieka i demokratyzacji, zwłaszcza w kontekście implementacji *Wytycznych UE w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych*¹². Ostatnio Rada przyjęła *Wytyczne UE dotyczące promowania i ochrony praw dziecka*¹³, wraz ze strategią ich realizacji, w których priorytetowe znaczenie nadano zwalczaniu wszelkich form przemocy wobec dzieci. W wytycznych podkreśla się wagę dążenia do efektu synergii i zacieśniania współpracy międzyinstytucjonalnej. W dokumencie tym wymienione zostały wspierane przez Komisję Europejską inicjatywy w zakresie praw dziecka; zaakcentowano również znaczenie zwiększenia spójności działań podejmowanych w dziedzinie praw dziecka przez państwa członkowskie oraz instytucje Unii Europejskiej.

Kolejnym skutecznym narzędziem stwarzającym możliwości promowania praw dziecka jest proces rozszerzenia. Jednym z kryteriów członkostwa jest bowiem osiągnięcie przez kraj kandydujący stabilności instytucji gwarantujących demokrację, państwo prawne, prawa człowieka oraz poszanowanie i ochronę mniejszości. W ramach wymienionych kryteriów, które sformułowane zostały przez Radę Europejską w Kopenhadze w 1993 r., Komisja w trakcie procesu rozszerzenia wspiera reformy w dziedzinie ochrony dzieci i uważnie śledzi postępy w umacnianiu praw dziecka.

Niniejszy komunikat na celu wspieranie przyjęcia zintegrowanego podejścia do promowania i ochrony praw dziecka na poziomie międzynarodowym poprzez użycie wszystkich dostępnych instrumentów unijnej polityki zewnętrznej. Za podstawową przesłankę przyjęto, że uwzględnienie podstawowych potrzeb dzieci i młodzieży jest nieodzownym elementem realizacji ich praw.

Pomoc humanitarna UE zapewnia w sytuacjach kryzysowych działania, których celem jest ochrona życia, zapobieganie ludzkiemu cierpieniu i łagodzenie go, a także zachowanie godności ludzkiej przy jednoczesnym przestrzeganiu podstawowych zasad humanitarnych, tj. humanitaryzmu, neutralności, bezstronności i niezależności. Zgodnie z tymi zasadami pomoc humanitarna należy dostarczać jedynie w oparciu o konkretne potrzeby i skierowana szczególnie do najsłabszych jednostek społecznych. Dlatego też UE przywiązuje szczególną uwagę do potrzeb dzieci i młodzieży. Decyzje dotyczące pomocy humanitarnej „muszą być podejmowane bezstronnie oraz wyłącznie zgodnie z potrzebami ofiar i w ich interesie”¹⁴.

⁸ Edukacja: komunikat „Edukacja i szkolenia w kontekście ograniczania ubóstwa w krajach rozwijających się” oraz wydana później rezolucja Rady „Edukacja a ubóstwo”.

⁹ Komunikat w sprawie zdrowia i zmniejszania ubóstwa w krajach rozwijających się oraz rezolucja Rady w sprawie zdrowia i ubóstwa, a także komunikat i plan działania dotyczący chorób związanych z ubóstwem w stosunkach zewnętrznych oraz konkluzje Rady na ten sam temat. Komunikat i plan działania dotyczący chorób związanych z ubóstwem w stosunkach zewnętrznych oraz konkluzje Rady na ten sam temat.

¹⁰ Komunikat „Godziwa praca dla wszystkich”, deklaracja UE w sprawie globalizacji przyjęta przez Radę Europejską dnia 14 grudnia 2007 r.

¹¹ Najważniejszymi kwestiami w komunikacie w sprawie handlu ludźmi są również problemy związane z dziećmi i ze światowym wymiarem handlu ludźmi.

¹² Wytyczne UE w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych zostały przyjęte przez Radę Unii Europejskiej dnia 8 grudnia 2003 r.

¹³ http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/guidelines/01_deathpenalty_1998/guidelines1_en.pdf.

¹⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 dotyczące pomocy humanitarnej.

Przyczyniają się one do „ochrony praw człowieka w odniesieniu do ofiar konfliktów zbrojnych lub katastrof naturalnych”¹⁵ i są wprowadzane w życie w sposób zgodny z obowiązującym prawem międzynarodowym.

Istnieją również zobowiązania odnoszące się do dzieci w określonych rejonach geograficznych. Przykładowo umowa z Kotonu zawiera przepisy dotyczące praw człowieka i praw dziecka, w tym przepisy dotyczące aktywnego uczestnictwa młodych obywateli w życiu publicznym¹⁶. W strategii UE na rzecz Afryki, Karaibów i Pacyfiku wskazano na kwestie praw dziecka, pracy dzieci, edukacji, zdrowia i podstawowych usług oraz na konieczność poświęcenia szczególnej uwagi dzieciom najbardziej podatnym na zagrożenia, jako na priorytetowe obszary działania. Instrumenty europejskiej polityki sąsiedztwa i partnerstwa bezpośrednio wskazują na prawa dziecka (także w związku z pracą dzieci) jako na jeden z obszarów współpracy podlegający pomocy wspólnotowej. W strategii UE na rzecz Ameryki Łacińskiej oraz deklaracji wiedeńskiej podpisanej przez ministrów biorących udział w szczycie UE-Ameryka Łacińska i Karaiby w 2006 r. zawarto zobowiązanie do „zapewnienia przestrzegania i implementacji praw dziecka” (art. 5) i wskazano na konieczność „rozwinęcia szczególnej polityki publicznej w zakresie ochrony dzieci i młodzieży i zmierzającej do przerwania cyklu ubóstwa”. W planie działania przyjętym na szczycie UE-Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) w listopadzie 2007 r. przewidziano zacieśnioną współpracę między UE a ASEAN w zakresie zwalczania handlu dziećmi.

4. ODPOWIEDŹ UE

Celem niniejszego komunikatu oraz załączonego do niego planu działania: *Prawa dziecka w działaniach zewnętrznych* oraz dokumentu roboczego służb Komisji: *Dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych* jest ustanowienie ram dla kompleksowego podejścia UE do ochrony i promowania praw dziecka w krajach trzecich. Koncepcja ta musi być oparta na całościowym i uniwersalnym podejściu do prawa dziecka, a dodatkowo stanowić część szerszej strategii w zakresie rozwoju oraz w zakresie ograniczania ubóstwa.

Specyfika sytuacji dzieci i młodzieży w każdym z krajów, podregionów lub regionów wymaga, aby dokonując wyboru najodpowiedniejszych instrumentów UE, analizować każdą konkretną sytuację z osobna. W wielu krajach rządy nie mają możliwości promowania i ochrony praw dziecka lub nie są wystarczająco zaangażowane w te kwestie. Konieczne jest zapewnienie skutecznej komplementarności różnych instrumentów polityki, instrumentów finansowych UE oraz Europejskiego funduszu na rzecz rozwoju. UE w największym możliwym stopniu wzmocni i skoordynuje użycie dostępnych instrumentów swojej polityki zewnętrznej w następujący sposób:

¹⁵ Komunikat COM(2001)252 final: „Rola Unii Europejskiej we wspieraniu praw człowieka i demokracji w państwach trzecich”.

¹⁶ Artykuł 26 (Kwestie dotyczące młodzieży) stanowi, że „współpraca wspiera politykę, środki i działania mające na celu ochronę praw dzieci i młodzieży, w szczególności dziewcząt” oraz „promowanie aktywnego uczestnictwa młodych obywateli w życiu publicznym”.

Artykuł 33 (Rozwój instytucjonalny i tworzenie możliwości) stanowi, że „współpraca zwraca systematycznie uwagę na aspekty instytucjonalne i, w tym kontekście, wspiera dążenia państw AKP do rozwijania i umacniania struktur, instytucji i procedur pomagających wspierać i utrwaląc powszechne i pełne poszanowanie oraz przestrzeganie i ochronę wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności”.

- (1) *Dzieci i młodzież a współpraca na rzecz rozwoju.* W krajach, w których potencjał finansowy i instytucjonalny jest zbyt niski, aby zagwarantować dzieciom dostęp do odpowiednich warunków życia i podstawowych usług, UE powinna w pełni wykorzystywać środki w zakresie współpracy na rzecz rozwoju oraz środki ograniczania ubóstwa, stworzone w celu zwalczania przyczyn leżących u jego źródła. Jednocześnie prawa i potrzeby dzieci i młodzieży muszą w skuteczny sposób osiągnąć rangę najważniejszych kwestii polityki krajowej.
- (2) *Dzieci i młodzież a polityka handlowa.* W pełni uznaje się potrzebę zapewnienia zgodności polityki handlowej UE z ochroną i promowaniem praw dziecka. W polityce handlowej promowanie praw dziecka jest częścią szerszego planu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. W umowach dwustronnych kwestia praw dziecka regulowana jest normami prawa pracy.
- (3) *Dzieci i młodzież a dialog polityczny.* W związku z ważną rolą, jaką dialog polityczny odgrywa w stosunkach między UE a władzami krajowymi, stałe miejsce w dialogu z krajami partnerskimi powinna zajmować kwestia implementacji zobowiązań zawartych w konwencji o prawach dziecka. Odnosi się to także do działań prowadzonych przez UE w ramach forów międzynarodowych.
- (4) *Działania na szczeblu regionalnym i globalnym* Działania prowadzone na szczeblu krajowym będą uzupełniane przez odpowiednie działania na szczeblu regionalnym i globalnym, dotyczące kwestii o zasięgu ponadnarodowym.
- (5) *Wzmacnianie roli dzieci i młodzieży.* UE powinna znaleźć odpowiedź na problem związany z brakiem możliwości wypełnienia wszystkich zobowiązań dotyczących praw dzieci i młodzieży poprzez umożliwienie im samym odgrywania aktywnej roli w dziedzinach, które ich bezpośrednio dotyczą.
- (6) *Dzieci i młodzież a pomoc humanitarna.* W krajach znajdujących się na skraju konfliktu, dotkniętych konfliktem lub wychodzących z konfliktu potrzeby dzieci są często niezauważane lub lekceważone, a ich prawa regularnie łamane. Pomoc humanitarna uruchamiana jest również w przypadku kryzysu humanitarnego spowodowanego klęskami żywiołowymi, gdy rząd jest przeciążony, nie chce lub nie jest w stanie podjąć działań. Pomoc humanitarna ukierunkowana będzie między innymi na trzy najważniejsze problemy dotyczące dzieci w trakcie kryzysów i sytuacji wyjątkowych:
 - (a) problem dzieci oddzielonych od rodziców lub pozbawionych opieki,
 - (b) problem dzieci będących członkami sił i ugrupowań zbrojnych,
 - (c) problem edukacji dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych.

Dokumenty robocze służb Komisji załączone do niniejszego komunikatu w sposób bardziej szczegółowy omawiają kwestię uwzględnienia problemów związanych z prawami dziecka w działaniach zewnętrznych UE oraz sytuację dzieci w kontekście pomocy humanitarnej.